

บทที่ 8

ไวยากรณ์กับการให้ความหมาย

การศึกษาวิชาอรรถศาสตร์นั้น นอกจากศึกษาการให้ความหมายในระดับคำแล้ว ต้องศึกษาความหมายในระดับประโยค (Sentence Meaning) และการศึกษาการให้ความหมายของระบบไวยากรณ์ต่าง ๆ

1. ความหมายของระบบไวยากรณ์ที่เป็น Formal Language หรือ Formal Grammar

การให้ความหมายของภาษาในส่วนที่เกี่ยวกับระบบไวยากรณ์ แต่เดิมพวกที่เป็นนักไวยากรณ์แบบเก่า (traditional grammarians) ได้พยายามให้ความหมายของคำนามว่าเป็นการเรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะมีการแสดงเพศ (Gender) ต่าง ๆ ของคำนาม การแสดงพจน์ (number) ซึ่งเป็นการบอกจำนวนของคำนามนั้น ๆ ว่ามีจำนวนเท่าใด เป็นต้น

นักภาษาศาสตร์ได้พยายามแยกไวยากรณ์ออกจากการศึกษาวิชาอรรถศาสตร์ เพราะคิดกันว่าไวยากรณ์คือ แบบแผน (form) ของภาษาดังที่ Henry Sweet เองก็ได้พยายามเรียกคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ว่าเป็น form words และคำอื่นๆ เช่น คำนาม คำกริยา ว่าเป็น full words มาแล้ว โดยที่นักภาษาศาสตร์หลายๆ คนพยายามชี้แจงให้เห็นเหตุผลในการแยกการศึกษาระบบไวยากรณ์แยกออกจากการศึกษาวิชาอรรถศาสตร์

เหตุผล 2 ประการที่สนับสนุนความคิดที่แยกการให้ความหมายออกจาก Formal Grammar มีดังนี้

1. การให้ความหมายโดยการให้คำจำกัดความของคำต่างๆ แบบเดิมนั้นไม่ชัดเจนพอทำให้เกิดปัญหาในการตีความของความหมาย เช่น การให้ความหมายของคำนามว่า a noun is a word used for naming anything. นั้น การให้คำจำกัดความแบบนี้มีปัญหาในการให้ความหมายคำ “anything” ว่าคืออะไรบ้าง เพราะ thing นั้นอาจจะหมายถึง speed, place, fire โดยแยกเป็นสิ่งที่จับต้องได้ เช่น table, chair สิ่งที่ไม่จับต้องไม่ได้ เช่น redness และ blackness ในขณะที่ red และ black เป็นคำคุณศัพท์ไม่ใช่คำนาม ตัวอย่างอื่นๆ เช่น rain เป็น คำนาม It's raining. ไม่ใช่คำนาม ดังนั้น เราจะให้ความ

หมายของ ‘thing’ อย่างไร เราก็ต้องตอบว่า ‘thing’ ก็คือ คำประเภทคำนามชนิดต่าง ๆ นั้นเอง

2. การแยกอรรถศาสตร์ออกจากระบบไวยากรณ์ โดยพิจารณาว่าเป็น formal grammar นั้น เพราะระบบความหมายและระบบไวยากรณ์จะเดินสวนทางกัน ตัวอย่างเช่น คำ wheat และ oats ในการพิจารณาความหมายทางไวยากรณ์ wheat แสดงคำนามเอกพจน์และ oats แสดงคำนามพหูพจน์ โดยจะเกิดในประโยค The wheat is in the barn. กับ The oats are in the barn. อันที่จริงเราไม่สามารถอธิบายได้ว่า เพราะเหตุใด wheat ในด้านความหมาย จึงมีความหมายเป็นเอกพจน์ และ oats มีความหมายเป็นพหูพจน์ ทำไม wheat จึงเป็นคำนามที่อยู่ในกลุ่ม uncountable หรือ mass noun แต่ oat เป็น countable noun ทั้ง ๆ ที่คำ 2 คำนี้มีความหมายแสดงถึง ‘ข้าว’ เหมือนกัน

คำที่หมายความถึง ‘ผม’ (hair) หลายๆ ภาษาให้ความหมายทางไวยากรณ์ไม่เหมือนกัน ในภาษาอังกฤษ ‘hair’ เป็นคำนามเอกพจน์ แต่ในภาษาฝรั่งเศส ‘cheveuse’ และภาษาอิตาเลียน ‘capelli’ เป็นคำที่แสดงพหูพจน์ และการมองว่า ‘hair’ เป็นเอกพจน์หรือพหูพจน์นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับภาพ หรือการมองดูสภาพของผม แล้วตีความหมายว่าเป็นเอกพจน์หรือพหูพจน์ แต่เป็นความหมายที่ให้ตามไวยากรณ์

การให้ความหมายทางไวยากรณ์ นอกจากเรื่องพจน์แล้ว ยังมีเรื่องของการให้ความแตกต่างเรื่องเพศทางไวยากรณ์ (Grammatical Gender) อีกด้วย ภาษาเยอรมัน คำที่มีความหมาย ‘ผู้หญิงสาว’ (young woman) เป็นเพศกลาง (neuter) คือ Mädchen (girl) และ Fräulein (Miss) ในขณะที่คำภาษาฝรั่งเศส la sentinelle (ชายหนุ่ม) เป็นเพศหญิง

การแสดง tense ในภาษาอังกฤษก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเวลาจริงๆ เพราะคำกริยาที่แสดงรูปอดีตกาล อาจจะทำให้ความหมายอนาคตกาลได้ เช่น ประโยค conditional sentence “If he came tomorrow.....” หรือคำกริยาที่มีรูป progressive อาจจะทำให้ความหมายอนาคตกาล เช่น She is leaving tonight.

จึงสรุปได้ว่า ลักษณะทางไวยากรณ์ไม่สามารถชี้ความหมายได้ และรูปแบบ

ไวยากรณ์ที่เหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกันไม่ได้ให้ความหมายที่เหมือนกันเสมอไป และแต่ละภาษาย่อมมีกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ที่ต่างกัน

อย่างไรก็ตาม ยังมีการค้นพบว่า การให้ความหมายของเพศทางไวยากรณ์กับเพศจริงๆ ตามธรรมชาตินั้น ยังมีความเกี่ยวข้องกันอยู่บ้างและก็ยังมีความเกี่ยวข้องกันในเรื่องของการแสดง tense และ time การแสดงพจน์ (grammatical number) และจำนวนนับ (numeration) แต่ความเกี่ยวพันกันมิได้คงที่เสมอไป เช่น คำนามในภาษาฝรั่งเศสที่เป็นเพศหญิงโดยธรรมชาติก็มักจะแสดงเพศหญิงในทางไวยากรณ์ ถึงแม้จะมีคำนามบางคำแสดงเพศหญิงทางไวยากรณ์แต่เป็นเพศชายโดยธรรมชาติก็ตาม หรือในภาษาอังกฤษการแสดง tense ก็ขึ้นอยู่กับเวลาจริงๆ ที่เป็นอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต และทั้งหมดนี้คือ การให้คำจำกัดความทางอรรถศาสตร์

ถ้าเรามองความเกี่ยวพันกันทางไวยากรณ์กับอรรถศาสตร์อย่างละเอียดยิ่งขึ้น จะพบว่าไวยากรณ์จะมีความเกี่ยวพันกับการให้ความหมายมากยิ่งขึ้น ตัวอย่าง ภาษาอังกฤษปัจจุบัน เราจะไม่พูดว่า *Jim is seeming happy. ประโยคนี้ผิดไวยากรณ์ เพราะคำว่า seem จะไม่เกิดใน progressive form

คำถาม ก็คือ ทำไมคำกริยา seem จึงไม่มี progressive form

คำตอบ เราอาจตอบว่า เป็นเพราะกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์เป็นเช่นนั้น หรืออาจจะให้เหตุผลทางด้านความหมายว่า เป็นเพราะคำกริยา seem นี้ ความหมายไม่น่าจะมี continuous aspect เป็น simple present ก็พอแล้ว คำตอบต่อคำถามนี้จึงยังไม่ชัดเจน เราจึงพอสรุปได้ว่า

1. ระบบไวยากรณ์จะมีความเกี่ยวข้องกับการให้ความหมายอยู่บ้าง ถึงแม้จะไม่ได้เกี่ยวพันกันแบบแน่นแฟ้นก็ตาม

2. ยังคงมีความแตกต่างกันในบางประเด็น ที่ระบบไวยากรณ์ไม่ได้ให้ความหมายที่แน่นอน

3. ระบบไวยากรณ์ที่สำคัญๆ และเป็นแก่นของไวยากรณ์ของทุกภาษา จะมีความคล้ายคลึงกัน เช่น จะพบว่าทุกภาษามีการให้ความหมายของคำนามแตกต่างกันไป จากคำกริยา ถึงแม้บางภาษาจะไม่ได้แบ่งเป็นชนิดของคำ (parts of speech) ก็ตาม

ความเหมือนกันในระบบ หรือแก่นทางไวยากรณ์ แสดงให้เห็นภาพของการมองภาษาแบบ universal ของคนทุกชาติทุกภาษา

ด้วยเหตุที่ระบบไวยากรณ์ยังมีลักษณะไม่ไปด้วยกันกับการให้ความหมาย ในสมัยต่อๆ มานักภาษาศาสตร์จึงได้ศึกษาความหมายจากประโยค โดยวิธีศึกษา interpretive และ generative semantics ซึ่งมีวิธีการเรียนรู้ไวยากรณ์แบบ transformational-generative grammar โดย Noam Chomsky ใน ค.ศ.1965 ได้กล่าวถึงการมองความหมายของโครงสร้างประโยคแบบ Deep Structure เช่น ความหมายของประโยคแบบ active และ passive form ประโยค John played the piano. จะวิเคราะห์ deep structure เป็น John, play, past tense, the piano ในขณะที่ประโยค passive The piano was played by John. จะแยกได้เป็น John, play, past tense, the piano, passive หรือประโยค yes-no question ชนิดต่างๆ จะมีการแยกโดยการมีเครื่องหมาย question mark(?) ความแตกต่างของ word order เป็นเพียงความแตกต่างของ surface structure แต่ถ้าจะให้ความหมายที่แท้จริงต้องวิเคราะห์หา deep structure

ประโยคบางประโยคมี surface structure เหมือนกัน แต่มีความหมายใน Deep structure ต่างกัน อาทิ ประโยค John is eager to please. เปรียบเทียบกับประโยค John is easy to please. ประโยคแรก John เป็นประธานของกริยา please และ John เป็นกรรมของกริยา please ในประโยคที่ 2 ในประโยคที่ 1 John pleases unknown object. และประโยคที่ 2 จะมีความหมาย unknown subject pleases John.

จะเห็นได้ว่าข้อความหรือความหมายที่เป็น deep structure จะทำให้เรา (1) รู้โครงสร้างของประโยคที่เป็น surface structure ได้ถูกต้อง อาทิ ประโยคที่มีความหมายแบบ passive form played the piano จะทำให้เรารู้ว่า คำ the piano ต้องเกิดในตำแหน่งแรกของประโยค และคำ John จะต้องเกิดหลังคำบุพบท by (2) เราสามารถรู้ความหมายของประโยคได้จาก deep structure โดยอาศัยกฎเกณฑ์ของ Semantic Interpretation ซึ่งประกอบด้วย grammatical and lexical information และการที่เราสามารถบอกความหมายของประโยคได้แบบนี้ Chomsky เรียกว่า

'interpretive model'

2. การจัดกลุ่มไวยากรณ์กับการให้ความหมาย

การจัดกลุ่มสำคัญในระบบไวยากรณ์ (Grammatical Categories) ได้แก่ เพศ (Gender) พจน์ (Number) และ บุรุษ (Person)

Gender ได้กล่าวตั้งแต่ต้นแล้วว่า การระบุเพศทางไวยากรณ์นั้น อาจจะไม่มีส่วนสัมพันธ์กับเพศธรรมชาติของคำนาม ในภาษาฝรั่งเศส la souris male (male mouse) la souris = คำนามบอกเพศหญิง คำภาษาเยอรมันที่มีความหมายหมายถึงหญิงสาว Mädchen และ Fräulein กลับเป็นเพศกลาง และคำภาษาอิตาเลียน la sentinelle เป็นเพศหญิง เป็นต้น

ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน ไม่มีการแสดงเพศทางไวยากรณ์อีกแล้ว แม้แต่คำบุรุษสรรพนาม he, she, it ก็แสดงเพศ (sex) ที่เป็นเพศธรรมชาติ

“พจน์” (Numbers) หลายๆ ภาษา มีระบบไวยากรณ์ที่แสดงพจน์ แต่ก็ยังมีบางภาษา เช่น ภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในบางภาษาของแอฟริกาตะวันตกจะไม่มีระบบไวยากรณ์แสดงพจน์ซึ่งการแสดงพจน์นี้ ภาษาส่วนใหญ่จะมีลักษณะไวยากรณ์แสดง singular (เอกพจน์) และ plural (พหูพจน์) และมีบางภาษา เช่น ภาษาสันสกฤต ภาษากรีก และภาษาอาหรับ จะมีทวิพจน์ หรือ dual number ด้วย ภาษาบางภาษา เช่น ภาษาฟีเจียน และภาษาทิกเกอร์ (Tigre) ของเอธิโอเปียซึ่งเป็นภาษาในกลุ่มเซมิติก จะมีการแสดงพหูพจน์น้อย (little plurals) และพหูพจน์มาก (big plurals) อีกด้วย

การแสดงพจน์ต่างๆ เหล่านี้ จะรวมไปถึงระบบไวยากรณ์ที่แยกคำนามออกเป็นประเภท Countable และ Uncountable หรือ Count nouns และ Mass nouns ภาษาอังกฤษได้แบ่งเรื่องนี้อย่างมีระบบ อาทิ cat, dog, book, house เป็นประเภท Countable และ butter, petrol, water เป็น Uncountable คำนามทั้ง 2 ประเภท ได้ถูกจัดระบบไวยากรณ์ไว้แล้ว เช่น เราใช้ a cat, a book แต่ไม่ใช่ *a butter เพราะ mass noun จะไม่ใช้กับ indefinite article 'a, an' แต่สามารถใช้กับ indefinite qualifier 'some' เราจึงใช้ Butter is...หรือ Some butter is...

ความแตกต่างกันทางด้านความหมายของ Count noun และ Mass noun เป็นความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจน เพราะ Count Nouns สามารถ 'individuate' (แสดงรูปร่างปรากฏเป็นหนึ่ง, อัน, สิ่ง) ได้ ในขณะที่ Mass Nouns ไม่สามารถทำได้ของเหลว เช่น น้ำไม่สามารถ Individuate ได้ จึงไม่ปรากฏในรูปของ *a water แต่ปัญหาที่ตามมาก็คือ เราไม่สามารถอธิบายได้ว่าทำไม butter จึงแตกต่างจาก jelly (butter = a mass noun, jelly = a count noun or a mass noun) เราไม่สามารถหาเหตุผลทางด้านความหมายมาอธิบายได้ว่า เราสามารถใช้ a jelly ได้ แต่ใช้ *a butter ไม่ได้ ในทางตรงกันข้าม คำนาม cake สามารถใช้เป็น Count หรือ Mass Noun ก็ได้ เพราะสามารถอธิบายได้ว่า cake สามารถทำเป็นชิ้น ๆ ได้ แต่ bread เป็นได้เฉพาะ Mass Noun ถ้าจะใช้เป็น Count Noun ต้องใช้ a loaf of bread ดังนั้น คำนามที่เป็น Mass Noun ในภาษาอังกฤษบางกลุ่มคำสามารถที่จะถูก individuated ได้ โดยทำบางคำให้เป็น Count Noun ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ เช่น loaf of bread, cake of soap และ pat of butter เป็นต้น

นอกจากใช้คำนามอื่นมา individuate Mass Noun ให้สามารถนับได้แล้ว คำ Mass Noun อาจมีความหมายแสดง Count Noun ได้ 2 หน้าที่

1. เมื่อบอกชนิดของ Mass Noun นั้น อาทิ เราสามารถใช้ a butter, a petrol เมื่อต้องการให้ความหมายว่าเป็น a kind of butter, a kind of petrol

2. เมื่อให้ความหมายว่า Mass noun นั้น ๆ อยู่ในภาชนะใดแล้ว เช่น a coffee มีความหมาย a cup of coffee หรือ a beer มีความหมาย a glass of beer

การใช้ใน 2 ลักษณะนี้ ไม่ควรใช้พร่ำเพรื่อ แต่จะใช้เฉพาะในเหตุการณ์หรือในลักษณะเฉพาะ เท่านั้น

ในลักษณะคล้ายคลึงกันนี้ คำที่เป็น Count Nouns ก็สามารถใช้แสดงความหมายเป็น Mass Nouns ได้ เช่นเดียวกัน คำประเภทนี้ได้แก่ กลุ่มคำที่หมายถึงสัตว์ต่าง ๆ ที่มนุษย์กินเป็นอาหาร